

Socialdepartementet

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

Uppdrag att utvärdera och utveckla stödet till arbetsgivare

Regeringens beslut

Regeringen ger Försäkringskassan i uppdrag att:

- utveckla stödet till arbetsgivare i samband med anställdas sjukskrivning
- utveckla kommunikationen till Arbetsmiljöverket avseende arbetsgivares ansvar enligt arbetsmiljölagen och socialförsäkringsbalken
- vidta informationsinsatser om det arbetsplatsnära stödet
- utvärdera det arbetsplatsnära stödet
- lämna förslag på hur det arbetsplatsnära stödet kan utvecklas för att ytterligare förebygga sjukfrånvaro och främja återgång i arbete.

Försäkringskassan ska vid genomförandet samråda med arbetsgivareföreträdare.

Försäkringskassan får använda 2 000 000 kronor under 2015 för informationsinsatser enligt uppdraget. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen, anslagsposten 2 Kunskapsutveckling för sjukskrivningsprocessen. Medlen utbetalas engångsvis till Försäkringskassan bankgirokonto nr 738-1577 v-typ 19065 kst 2995. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 15 februari 2016. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Uppdraget ska delredovisas den 15 augusti 2016 och slutredovisas den 30 januari 2017 till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Den stigande sjukfrånvaron är oroande. Att bryta utvecklingen och stabilisera sjukfrånvaron är en av regeringens mest prioriterade frågor. Regeringen har i september 2015 beslutat om ett kvantifierbart mål för sjukfrånvaron. Målet är att sjukpenningtalet ska uppgå till högst 9,0 dagar vid utgången av 2020.

För att kunna uppnå det nya målet för sjukpenningtalet och stabilisera sjukfrånvaron behöver åtgärder vidtas på bred front och av flera olika aktörer. Regeringen har därför beslutat om ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Åtgärdsprogrammet innehåller åtgärder avseende såväl Försäkringskassan som arbetsgivare och hälso- och sjukvården.

Arbetsgivaren har en central roll både vad avser att förebygga sjukfrånvaro och i fråga om anställdas rehabilitering vid sjukdom. Av 3 kap 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160), AML, framgår att arbetsgivaren ska vidta alla de åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa och sjukdom. Arbetsgivaren ska även se till att det finns en på lämpligt sätt organiserad anpassning- och rehabiliteringsverksamhet (3 kap 2a § AML). Utöver detta ska arbetsgivaren dessutom svara för de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering (30 kap 6 § socialförsäkringsbalken). Av förarbeten framgår att detta handlar om åtgärder på arbetsplatsen eller i anslutning till denna, vilka syftar till återgång i arbete hos arbetsgivaren.

Arbetsmiljöverket har i uppdrag att utöva tillsyn över arbetsgivarens ansvar enligt arbetsmiljölagen. Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket har den 21 december 2007 undertecknat ett gemensamt samverkansdokument i syfte att identifiera arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter rörande arbetsanpassning och rehabilitering. Enligt överenskommelsen ska respektive myndighet utifrån sitt uppdrag påverka och ställa krav på arbetsgivare att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter inom detta område.

Försäkringskassan har ett uppdrag att samordna enskilda försäkrades rehabilitering enligt socialförsäkringsbalken. I detta ingår att ha kontakter med de aktörer som har ansvaret för att genomföra de olika rehabiliteringsinsatserna, i syfte att verka för att dessa aktörer vidtar de åtgärder som behövs för varje enskilt fall.

Sedan april 2014 kan arbetsgivare få statligt bidrag för köp av utredande insatser för en arbetstagare som har eller riskerar att få en nedsatt arbetsförmåga (s.k. arbetsplatsnära stöd). Tjänsten ska utföras av företagshälsovård eller annan anordnare med likvärdig kompetens som godkänts av Försäkringskassan. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall respektive att vid pågående sjukfall öka arbetstagares möjligheter att återgå i

arbete genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för en arbetsplatsnära stödinsats, dock med högst 7 000 kronor för varje sådan insats.

För budgetåret 2015 finns 50 miljoner kronor reserverade för ändamålet. Från och med 2016 utökas medlen till 100 miljoner kronor per år under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet (Budgetpropositionen för 2016). Regeringen anser att det arbetsplatsnära stödet utgör ett viktigt stöd för arbetsgivare i rehabiliteringsarbetet. Särskilt gäller det små arbetsgivare som ofta saknar både erforderliga kunskaper och resurser för att kunna ge adekvat stöd.

Närmare om uppdraget

Syftet med uppdraget är att fler sjukskrivna som har anställning ska kunna få del av rehabiliterande eller andra åtgärder på arbetsplatser och återgå i arbete. Uppdraget redovisas närmare nedan:

- Försäkringskassan ska utveckla formerna för det stöd som myndigheten kan erbjuda till arbetsgivare. Utvecklingsarbetet bör ske i samråd med arbetsgivarföreträdare. Stödet ska utgå från gällande ansvarsfördelning, dvs. att arbetsgivaren ska svara för de åtgärder som behövs på arbetsplatserna och att Försäkringskassan ska samordna sådana insatser med andra aktörers åtgärder. I uppdraget ingår att utveckla rutiner för att upptäcka de arbetsgivare som kan behöva stöd från Försäkringskassan.
- Försäkringskassan ska utveckla kommunikationen till Arbetsmiljöverket i syfte att uppmärksamma verket på arbetsgivare som inte fullgör sitt ansvar enligt arbetsmiljölagen och/eller socialförsäkringsbalken.
- Försäkringskassan ska vidta informationsinsatser om det arbetsplatsnära stödet. Försäkringskassan får 2 miljoner kronor för ändamålet 2015.
- Försäkringskassan ska utvärdera det arbetsplatsnära stödet. Utvärderingen ska klargöra om, och i så fall i vilken utsträckning, stödet i dess nuvarande utformning förebygger sjukfrånvaro och främjar återgång i arbete. Som en del av utvärderingen ska redovisas vilka anpassnings- och rehabiliteringsinsatser, och till vilken omfattning, som det arbetsplatsnära stödet har gett upphov till från arbetsgivarens sida. Vidare ska utvärderingen klargöra om det finns hinder för arbetsgivare att finansiera de åtgärder som en anställd kan behöva för att kunna återgå i arbete. Utvärderingen ska ha ett jämställdhetsperspektiv och belysa eventuella skillnader mellan kvinnor och män.
- Utifrån resultaten i utvärderingen ska Försäkringskassan analysera och lämna förslag på hur det arbetsplatsnära stödet kan utvecklas för att ytterligare förebygga sjukfrånvaro och främja återgång i arbete. Försäkringskassan ska överväga om stödet kan utvecklas genom en

modell där staten medfinansierar av arbetsgivaren bekostade åtgärder som vidtagits för att förhindra att en enskild arbetstagare blir sjukskriven eller för att en sjukskriven arbetstagare ska kunna återgå i arbete. En förutsättning för en eventuell medfinansiering bör i så fall vara att behovet av en specifik rehabiliteringsåtgärd framkommit genom den utredande stödinsatsen.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

Eeva Seppälä

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/Ba
Finansdepartementet/ESA
Arbetsmarknadsdepartementet/ARM
Arbetsmiljöverket
Inspektionen för Socialförsäkringen
Sveriges Kommuner och Landsting
Arbetsgivarverket
Svensk Näringsliv
Företagarna
Almega
Vårdföretagarna
Arbetsgivarförbundet KFO